

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

Ára: 140 Ft

XIV. évfolyam 9. szám * Társadalmi, kulturális, hagyományörző folyóirat * **2007. szeptember**

A tartalomból:

60 éves az „ENCI” II. képek a 172. oldalon

hunyaiak Szentkúton - 169. oldal

Cserkész tábor Dédestapolcsányon - 176. oldal

SZENT ISTVÁN KIRÁLY ÜNNEPE VÁROSUNKBAN

1991-ben az országgyűlés, az akkor meghatározott nemzeti ünnepeink sorából is kiemelve köztársaságunk legfőbb állami-nemzeti ünnepévé nyilvánította augusztus 20-át.

Gyomaendrőd város lakossága is méltóképpen, új ideális környezetben a Bethlen Gábor Szakképző Iskola területén tartotta háromnapos ünnepi rendezvényeit.

Augusztus 18-án a IX. Nemzetközi Halfőző versenyt rendezték 69 nevezett versenyző részvételével.

A halfőző versenyt megnyitotta Dr. Orosz Sándor, a Haltermelők Országos Szövetségének elnöke.

A halételek csodálatos és ízletes elkészítését, zsúriztatni is lehetett, mert volt, aki főzött, de a versenyre nem nevezett. A versenyt sokak meglepetésére Dr. Szili Katalin, az Országgyűlés Elnöke is megtekintette, sok sikert

kívánt és jó egészséget minden megjelentnek, akikkel egy-egy pár szót is váltott.

A halételek elkészítésének abszolút kategória győztese Dr. Novics György Bajáról.

- A kora délutáni, majd esti órákban a Magna Cum Laude és a Piramix együttesek szórakoztatták az egyre nagyobb számban összegyűlt közönséget.

- Nem volt ez másképpen augusztus 19-én sem. Sokan tapsolhattak a hagyományörző csikós bemutatón a három Békésszentandrásról eljött csikóslegények lovasbemutatójának.

A délutáni órákban nagy sikert könyvelhettek el maguknak a hastáncos lányok, akikről újságunk bővebben is ír.

A sikeres előadásokat az esti órák-

folytatás a 165. oldalon

„A TISZTÁBB ÉS ÁPOLTABB GYOMAENDRŐDÉRT”2007.

képek a 180. oldalon

Az idei évben is meghirdetésre került a környezetszépítő verseny. A jelentkezés határideje május vége volt. Szép számmal mérettették meg magukat a magánházak tulajdonosai, az intézmények és vállalkozások a különböző kategóriákban. Igen nehéz helyzetben volt a zsűri, mert a sok szép, izléses kert közül nagyon nehéz volt kiválasztani a legszebbeket. Ezért fordulhatott elő, hogy több kategóriában is holtverseny alakult ki.

„A tisztább és ápoltabb Gyomaendrődért” c. környezetszépítési versenyben 2007-ben a zsűri az alábbi díjakat osztotta ki.

1. Táblázat

A környezetszépítő versenyben való részvételért és munkájuk elismeréséért emléklapot és meglepetés ajándékot kaptak.

Kelemen Péter	Mírhóhádi u 24/1
Baráth Józsefné	Kisfaludy út 7
Timár Zoltánné	Gyóni Géza u. 44/1
Kocsis Sándorné	Wesselényi u. 18
Putnoki Sándorné	Mikszáth K. u. 29/1
Bethlen Gábor Szakképző Isk. és Kollégium	Hősök útja 40
Szent Gellért Katolikus Általános Iskola	Selyem út 109/2
Városi Gondozási Központ 2. sz. Idősek Klubja	Fő út 66

2. Táblázat

A környezetszépítő versenyben való részvételért és munkájuk elismeréséért emléklapot és ajándéksomagot kaptak.

Csapó Lajosné	Dózsa György út 28
Tóth Lászlóné	Bethlen Gábor 48
Hajdú Ferenc	Bercsényi u 22
Tóth Péterné	Endrödi út 8
Gellai Lászlóné	Sallai út 26/1
Hornok Sándorné	Móra Ferenc út 8
Oláh Imréné	Kilián tér 4
Szujó Zoltán	Széchenyi u. 15
Bucsi Imréné	Rózsa Ferenc u 5

A legszebb virágos közterület

A.) családi házak előtt

Holtversenyben 1. helyezettek.

3. Táblázat

Varjúné Kovács Edit	Hősök útja 20
Gyuricza Edit	Hantostkerti út 14
3. helyezett	
4. Táblázat	
Tóth Gáborné	Mátyás Király u. 34

B.) 4 vagy ennél több lakásos társasházak előtt

Nem volt versenyhelyzet, de a közhasználatú területek szépítéséért, gondozásáért, illetve társasházak esetén a homlokzat egységes virágosításáért a zsűri különdíjban részesítette:

5. Táblázat

Kolmann Itp. közössége	Fő út 173-179
------------------------	---------------

A legszebb virágos előkert (családi házak)

1. helyezett

6. Táblázat

Nagy Pál	Ugari út 26
----------	-------------

2. helyezett holtversenyben

7. Táblázat

Varjúné Kovács Edit	Hősök útja 20
Gyuricza Edit	Hantostkerti út 14

A legszebb virágos homlokzat:

A.) családi házak előtt

1. helyezettek holtversenyben

8. Táblázat

Varjúné Kovács Edit	Hősök útja 20
Hunya Péter	Tamási Áron út 23

3. helyezett

9. Táblázat

Gresóné Farkasinszki Katalin	Dózsa György út 24
------------------------------	--------------------

A legszebb virágos intézmény:

1. helyezett

10. Táblázat

Százsorszép Óvoda	Kossuth Lajos út 7
-------------------	--------------------

2. helyezett

11. Táblázat

Selyem úti óvoda	Selyem út 101
------------------	---------------

3. helyezett holtversenyben

12. Táblázat

Kis Bálint Ált. Iskola	Hősök útja 45
------------------------	---------------

Rózsahegy Kálmán Kist. Ált. Isk.	Népliget út 2
----------------------------------	---------------

B.) Szociális Intézmény

Holtversenyben 1. helyezettek

13. Táblázat

Őszi Napsugár Idősek Otthona	Mírhóhádi út 8
------------------------------	----------------

Küldöndij kiemelkedő kertgondozásért:
Jantyk Jánosné részére

Gyomai Református Szeretet Otthon	Fő út 171
-----------------------------------	-----------

Küldöndij kiemelkedő kertgondozásért:
Darvasi Kálmán részére

3. helyezett

15. Táblázat

Szociális Bérházak lakóközössége	Endrödi út 7
----------------------------------	--------------

Legszebb virágos vállalkozás

1. helyezett

16. Táblázat

Szilvia Panzió	Semmelweis 5
----------------	--------------

Lizák Istvánné

Szujó Kft.	Fő út 33
------------	----------

Szujó Zoltán és családja

Nem volt versenyhelyzet, de az idei évben is ápolott és virágosított közterülettel találkozott a zsűri, ezért a színvonalas környezetszépítésért különdíjban részesíti a zsűri az utca lakóközösséget.

17. Táblázat

VI. Ker. 540. sz. utca lakóközössége

A „legek” különdíjai:

A legzöldebb gyepek: Nagy Pál Ugari út 26

A legkülönlegesebb egynyári virágkompozíció: Novák Sándorné Mikszáth Kálmán 38

A legkülönlegesebb élő növénykompozíció: Szarvas Györgyné Petőfi Sándor út 40

A legszebb fakoronák alakítás különdíja: Ungvölgyi János Martos Flóra út 5

Lehóczkiné Timár Irén
képviselő

Hírek innen-onnan és házunk tájáról

„Belvízrendezés az élhetőbb településekért”

Békés Megyei Önkormányzat 1999 évben indított el egy belvízrendezési programot, melynek eredményeként eddig a megye településeinek mintegy 30%-án javult, egyes esetekben teljes körűen megoldódott a belterületi belvízprobléma.

A folyamatos felülvizsgálat során megállapítást nyert, hogy több tucat olyan település található ma is a megyében, ahol adott helyzetben kritikus belvízhelyzet állhat elő, ezért ezeken a településeken sürgősen indítani szükséges a vízrendezési munkálatokat. Ennek szellemében döntött Békés Megye Közgyűlése arról, hogy kiemelt projektként kezeli a „Belvízrendezés az élhetőbb településekért” című projektjét. Értesülések szerint a kiemelt projekt a Kormány 2007. július 25-i döntése alapján támogatásban részesül.

A megye sajátos helyzetéből adódóan a Békés Megyei Önkormányzat a továbbiakban is kiemelt feladatként kívánja kezelni a belvízrendezést, törekedve arra, hogy az elkövetkezendő időszakban ne fordulhassanak elő katasztrófálisnak nevezhető belvízkárok, fenyegetettségek.

Bogár Találkozó - 2007. augusztus 3-5. között került sor a XI. Nemzetközi Bogártalálkozó megszervezésére. A résztvevő bogarasok száma körülbelül 250-280 volt. A látogatók száma kb 3000 fő volt. A legjelentősebb programok: gyorsulási verseny, ügyességi versenyek, bogárfelvonulás, modellhajó verseny. Két zenekar fellépése színesítette a rendezvényt: az Akantisz Old Boys Band, valamint a The Black Birds.
www.gyomaendrod.hu

Új táncsoport kialakulóban

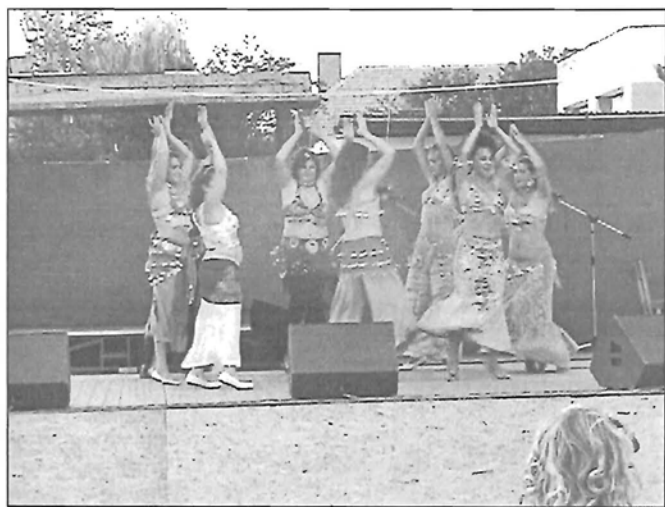
Az „ENCI” városi ünnepségének rendezvényén egy új táncsoportot látható a szórakozni vágyó szépszámu közönség.

A táncsoportról kérdeztük Uhrin Erzsébetet, a csoport létrehozóját, vezetőjét, mondjon pár gondolatot a hastáncsoportról, mely nagy sikerrel mutatkozott be.

Közel 1 éve hoztuk létre városunkban ezt a hastáncsoportot, melyből néhányan megmutatták elért tudásukat az Enci alapításának 60. Évfordulóján. Tagjaink között megtalálható a 16-60 éves korig minden korosztály.

Valljuk, hogy a tánc egyetemes, a természet ereje nyilvánul meg rajta keresztül az emberben. A hastánc ősi mozdulatain keresztül segít felszabadítani a bennünk rejlő energiát, nőiességet, életörömet, kreativitást. Olyan egyetemes kapocs, amely összeköt kultúrákat, korokat, generációkat. A hastánc, mint minden nem páros tánc, spirituális, szakrális tánc. Nem véletlen hogy a „mágikusnak” mondott keleten még ma is minden nő ismeri alapszinten. Az idősebb generáció adja át tudását a fiatalabbaknak.

A lényeg azon van, hogy ezt a táncot az ember belülről táncolja. Általa láthatóvá válik a lélek. Még ma is keleten az anyós megnézi, hogyan táncol a kiválasztott feleségjelölt. „Hips don't lie” azaz a „csipő nem hazudik” éneklő Shakira világhíres számában. Ez egy valódi tánc, eredeti nőknek. Nem szabad kihagyni. Táncolni kell! Info: Uhrin Erzsébet Tel: 06 30 9 254 460.

Középpontban az ember! Egészségnap Gyomaendrődön!

Mottó: „akit nem simogatnak eleget, annak kiszárad a lelke”

(Móricz Zsigmond/)

A Kor Kontroll Társaság szeptember 8-án szombaton 10 órai kezdettel egészségnapot tart az Endródi Közösségi Házban. A középkori ember számára még evidens volt a test és lélek harmóniája, amiről a modernkor embere hajlamos megfeledkezni. És egyébként is, zűrzavaros világunkban, valahogy minden a pénz, a tárgyak, a fogyasztás, fontosabb, mint az ember, az emberi kapcsolatok, az egészség. Ezért választotta a Kor Kontroll Társaság szeptember 8-i nyílt napjának az elnevezést: Középpontban az ember. Gondolta volna, hogyha megnézi egy vigjátékot, már húsz perc után mérhető, hogy csökken a cukorbetegség vércukorszint emelkedése, növekszik viszont a nyálban az immunaktivitást jelző immunglobulin szintje? És mit szól az ohiói egyetem nyuszi kísérletéhez? Hiába tömték zsíros ételekkel őket, hogy emelkedjen a koleszterinszintjük – ezzel együtt az érlelmeszesedés – abban a csoportban, ahol egyetlenestákra bízták az etetést: nem történt változás. Ok ugyanis perceként át simogatták őket.

Őn is tudja, mindig találunk valamilyen kifogást arra, hogy miért nem teszünk meg valamit. Pedig a tapasztalatok azt mutatják, hogy van bennünk elég elszántság és kitartás ahhoz, hogy ha valamit eltervezünk, akkor azt meg is tudjuk valósítani. A segítség bennünk van, a lelkünkben, az akaratunkban. Mindig érdemes elkezdni a rendszeres testmozgást, a fogyókúrát, vagy éppen egy új életvezetési program összeállítását. Érdemes és kell is változtatnunk, ha szeretnénk elkerülni a szívűröket, a szélütést, a rákot és ezek kiváltó okait: a stresszt, a hipertóniát, a felnőttkori diabéteszt, a magas koleszterinszintet és a fölösleges kilókat. Erről szól a „Középpontban az ember!” sok-sok praktikus tanáccsal és szűrővizsgálattal. Lesz tombola és kvízjáték, és a tavalyi hagyományok folytatásaként játékonysági árverés is Macskássy Izoldával. Ismét fellép Karda Bea és orvosaink: Dr. Balogh Sándor, Dr. Bakanek György, Dr. Belső Nóra, Dr. Tóth János most is javasolnak egyéni módszereket a résztvevők gondjainak megoldására.

Rendezvényünk a problémák gyökerének testi és lelki együttes megoldását hangsúlyozva a testben és lélekben ép emberek és persze ép közösségek megteremtését szeretné segíteni. Küldetésünk fontos eleme, hogy az egészség megtartásának és fejlesztésének módjait az egyén és a közösség harmóniájának erősítésével valósítsuk meg.

Aláírták a megállapodást a megyei vasút fejlesztéséért

Domokos László megyei önkormányzati elnök, Vantara Gyula békéscsabai polgármester és Heinczinger István MÁV vezérigazgató látta el kézjeggyel a vasúti fejlesztésekről szóló keretmegállapodást ma délelőtt a megyeházán.

A múlt héten kormánydöntéssel is támogatott tervek értelmében az eddigi 2 óra 50 perc helyett 2 óra alatt lehet eljutni a megyeszékhelyről a fővárosba, miközben mind a biztonsági berendezések, mind a szolgáltatás színvonala nagyot nő majd. Az összesen 189 milliárd forintos beruházást 85 százalékban uniós forrásból valósítják meg, 15 százalékot pedig a magyar állam finanszírozza. A tervek között szerepel a Békéscsaba-Gyula-Kötegyán vonal rehabilitációja is. Heinczinger István mérföldkőnek nevezte a vasúttársaság életében, hogy az elefántcsonttoronyban meghozott fejlesztési elképzelések helyett a MÁV immár nem egyedül akar sikeres lenni. A vezérigazgató elmondta, a 2007-2013-as időszak hatalmas ugrást hoz majd a vasúti közlekedésben. Vantara Gyula polgármester nemcsak a menetidő csökkenését és a teherforgalom várható növekedését nevezte üdvösnek, hanem a békéscsabai vasútállomás és környékének komplex megújulását is. A házigazda Domokos László az együttműködés kezdeteként értékelte a megállapodást, melyben a koordinációnak kiemelt jelentősége lesz.

cs. á. <http://beol.hu/>

Adjuk vissza a vasárnapot az embereknek!

Charta a szabad vasárnapért

A Kereskedelmi Alkalmazottak Szakszervezete, a Munkástanácsok Országos Szövetsége és a Kereszténydemokrata Néppárt sajtótájékoztatót tartott a vasárnapi pihenőnapról.

„A pihenésre fordított idő hossza világszerte a társadalmi és gazdasági jólét alapvető mércéje. Európában a vasárnap, mint általános heti pihenőnap hosszú évszázadok alatt beépült az emberek életritmusába. A vasárnapi pihenőnap az európai társadalmaknak olyan történelmi, szociális vívmánya, amely komoly értéket képvisel. A vasárnapokat az emberek hagyományosan pihenéssel, kikapcsolódással, családjuk, barátaik társaságában töltik. A szabad vasárnap a társadalmi kapcsolatok ápolását teszi lehetővé” – áll a Charta szövegében.

A dokumentumból az is kiderül, hogy európai viszonylatban házánkban dolgoznak a legtöbben vasárnaponként, valamint a vasárnapi munkaszünet bevezetésének környezetvédelmi és egészségügyi téren tapasztalható pozitív hatásait is megemlíti.

A Chartát Sáling József (Kereskedelmi Alkalmazottak Szakszervezete), Palkovics Imre (Munkástanácsok Országos Szövetsége) és Harrach Péter (Kereszténydemokrata Néppárt) írta alá.

Magyar Kurír

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld.

Új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
s ivadékainkba szebb Jövő!

Timár Máté

UJHÁZI ERNŐ DEZSŐ (1915 – 2007)

Egy olyan Emberről, édesapáról, szerető férjről szeretnék megemlékezni, aki a Gyomai Egyházközség tiszteletbeli elnöke és a Kereszténydemokrata Néppárt Gyomaendrődi alapszervezetének egyik alapító tagja volt. Életrajzi adatait tekintve a „Gyomaendrődi Ki Kicsoda” c. könyvet, továbbá lánya és barátja segítségét kértem, hogy emlékezzünk együtt Ernő bácsiról.

60 éves házassági évforduló

Ujházi Ernő 1915. január 25-én született az USA-ban, Indiana államban, Gary nevű városkában. Szülei gazdálkodó földbirtokosok voltak. Édesapja Ujházi (Uhrin) György, édesanyja Tári Ilona.

Szülei a XX. század elején vándoroltak ki, fiatalon az USA-ba és ott is kötöttek házasságot. Nagyon kemény fizikai munkával keresték kenyerüket, és alapozták meg jövőjüket. Az ottani pléh gyárban dolgoztak. 1922-ben tértek haza, Magyarországra.

Foglalkozását tekintve: területi főgépész, mezőgazdasági gépészeti újító, mezőgazdász volt.

Szeretett felesége

Papp Piroska Ágnes, akivel 67 évet töltöttek boldog házasságban.

Leányuk Aranka ikonfestő művész, akinek képei az ország számos templomában megtalálhatók. Talán kevesen tudják, hogy helyben is megtalálható alkotása, a Szt. Gellért Katolikus Általános Iskola emeleti részén Gábor és Mihály Főangyalok kör alakú ikonjai. Szemet és lelket gyönyörködtető alkotások.

Ujházi Ernő középiskolai tanulmányait 1936-ban a Tiszaföldvári Állattenyésztési Szakiskolában kezdte, majd 1940-ben a Magyar Királyi Állami Fa és Fémipari Szakiskolában folytatta. 1943-ban Túrkevény géplakatos szakmát szerzett. 1954-ben Szolnokon hajóvezetői vizsgájával az ország összes vizeire érvényes engedélye lett. Ezen is látszik, hogy már fiatal szorgalmas ember volt.

Az 1940-es években 400 kat. hold földön gazdálkodott a család Csudabalan; ez a gazdaság akkor a környék legmodernebb gépeivel volt felszerelve. Daráló malom és kovácsműhely is volt a gazdaságban. Az 1940-es évek végén ezen a

gazdaságon alakult meg a Csudabalai Állami Gazdaság. 1935-1946: Gyoma-Csudabala Községi Kirendeltség vezetője volt, 1946-ban adta át a kirendeltséget Ilyés István gyomai jegyzőnek, a megmaradt csudabalai bélyegzőket és a régi gyomai pénzesládát 1990-ben adta át a polgármesternek - ezek a tárgyak jelenleg a kis tanácsteremben vannak kiállítva.

1950-1975 között (nyugdíjazásáig): Gyulai Vízügyi Igazgatóság területi főgépésze. Nagymértékben vette ki részét az 1954-es győri, később a mohácsi árvízi munkálatokban. De ott volt az 1970-es árvíznél Gyoma és Endrőd térségében, a Körösök mentén; sok elismerést aratott saját gazdaságának termékeivel, újításaival gazdagította a vízügy területén előforduló munkálatok ésszerűsítését.

A II. világháborúban kétszer sebesült meg, amerikai fogásba került, hazaérkezvén hadirokkantná nyilvánították.

1939-1944 között Csudabala, Póhalom, Csejt, és Nyilas helységek leventeoktatója volt. Az 1990-es évek elején részt vett a Kisgazdapárt országos és helyi szervezésében, majd a Magyar Kereszténydemokrata Párt helyi szervezetének megalkotásában.

1963-77 között a Gyomai Általános Fogyasztási Szövetkezet Kőrösi Méhész szakcsoportjának gazdasági vezetője; 1970-1989 között a Kertgazdász Mezőgazdasági Szakcsoportoknak gazdasági vezetője, társadalmi munkában; 1990-1992: Mozgáskorlátozottak Gyomai Szervezetének alapító tagja, gazdasági vezetője, majd tagja; 1992: Hadirokkantak, Hadiárvak és Hadiözvegyek Országos Nemzeti Szövetsége Gyomaendrődi Szervezetének alapítója, elnöke, majd örökös tiszteletbeli elnöke; 1998. október 5.: Gyomaendrődi Siketek és Nagyothallók Közhasznú Alapítvány létesítője; alapító tagja a Gyomaendrődi Kertbarátok Egyesületének, a Gyomai Gazdakörnek.

Újítási eredményeiről is híres volt: pl. a töltéscsökkentő, profilozó eke, lánchorona, autó-gréder vezetőfülke kialakításában. Sajnos újítási ötleteit folyamatosan ellopják.

Saját természetű gyümölcs és zöldségfélékkel kiállításon nyert díjakat: 1977: Kondoros, 1. díj; 1987: Hunya, 1. díj; 1989: Szarvas, 1. díj; 1990: Kondoros 1. díj; galambászat területén: 1976-1977: Gyoma, I. és II. díj. 1965-1966: Békés Megyei Tanács V. B.: Kiváló Munkáért aranyérem; 1961: Gyula Város Tanácsa „Gyuláért arany emlékplakett; 1962-68-72: a Vízügyi Igazgatóság Törzsgárda érem ezüst és arany fokozatai tulajdonosa.

A Gyomai Jézus Szíve Egyházközség világi elnöke, majd örökös tiszteletbeli elnöke volt.

Egyik alapítóként neve szerepel a Szent Gellért Általános Iskola emléktábláján.

2000. november hó 60 éves házasságukra II. János Pál pápa, római katolikus egyházfő „A Szentatya Apostoli Áldás”-ával tünteti ki.

2001. április hónapban a Magyar Köztársaság honvédelmi minisztere a honvédelemben végzett kiemelkedő tevékenységéért Honvédelemért Kitüntetettő Cím II. Osztály kitüntetést adományozza.

Azt gondolom, hogy a leírtak önmagukért beszélnek. Fáradhatatlan volt mindhaláláig. Soha sem volt megalkuvó. Nyílt, egyenes jellemű ember volt. Élete, munkája, családja és hite megtartotta őt.

Ezt hagyta ránk: a kitartást, emberséget, apai szeretetet, példás házasságot és tartást. Ma, amikor keressük helyünket a világban, és ilyen Embert ismerünk meg, mint Ernő bácsi: nincs mit tovább keresnünk, mert megtalálhatjuk életpéldájában.

Isten veled Ernő bácsi. Őrizze álmodat a hála és köszönet, őrizze emléked a Föld, a Haza, a Család, őrizze emléked Gyoma és Endrőd, őrizze lelkedet és csendes pihenésed a Szűzanya oltalma és menedéke.

„... Legyen áldott az Isten és Urunk Jézus Krisztus Atyja, aki minket nagy irgalmasságában Jézusnak a halálból való feltámadása által új életre hívott, az élő reményre, hogy a mennyekben elpusztíthatatlan, tiszta és soha el nem hervadó örökség várjon rátok ...”

(1. Pét. 1,4 k.)

Ungvölgyi János

Katolikus oldal

SZEPTEMBERI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor és 18 órakor. Hétköznapokon reggel fél 8-kor.

Szent Gellért Iskola kápolnájában

Szeptember 9-én és 23-án vasárnap fél 12-kor.

Hunya

Vasárnap: délelőtt 10-kor.

Kedden, csütörtökön, elsőpénteken és szombaton este 6-kor.

A szombat esti előesti mise vasárnap mise.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap 18 órakor, hétfőn reggel 8 órakor, szombaton 18 órakor vasárnapi előesti mise.

A katolikus oldalakat szerkeszti: Iványi László tb. kanonok, plébános

Bábel Balázs kalocsai kecskeméti érsek beszéde augusztus 20-án

Budapest, Szent István bazilika

A Szent Koronát hozó Asztrik apát, utóbb kalocsai érsek 90. utódjaként szeretettel köszöntöm a Kedves Testvéreket! Em-

lékeztek az egy évvel ezelőtti viharra? Mintha csak szemléltetni akarta volna a Szent István napján szokásos evangéliumi szakaszt a hatalmas viharba került házról. A liturgia nem véletlenül olvastatja fel ilyenkor a hegyi beszéd befejező részét, mert Szent Istvánra utal, aki jézusi tanításra építette házát, hazánkat, mely a történelem folyamán sok-sok viharba került. A ház még ma is áll a sziklán: Szent István megkoronázása, szent élete, törvényei, nagy formátumú igazságos uralkodása, végül ország felajánlása tette ezt lehetővé.

A Kárpát-medencében ötezer éve laktak a história által is feljegyzett népek: illírek, trákok, kelták, rómaiak, hunok, különböző germán törzsek, avarok és frankok, akik vagy beolvadtak a többi nép közé vagy nyomtalanul eltűntek. Az Árpád fejedelem által megszerzett honban csak a magyarság tudott megmaradni, ezeréves államot alapítani, amellyel az életére törő nagy birodalmakat is túlélt. Mindez azért volt lehetséges, mert Szent István királyunk a hazát Jézus Krisztus tanításának sziklájára emelte, amelynek jelképe volt a pápától küldött korona. Az államalapítás Szent István király elvitathatatlan érdeme, amely által lett történelmünk legnagyobb egyénisége, a magyar szentek legnagyobbika.

Ezért a mai nevezetes ünnep a hála napja is, amikor hálát adunk Istennek, hogy nekünk adta Szent István királyt, akiről Hartvik püspök legendájában azt olvassuk, hogy „Krisztus a száján, Krisztus szívében, Krisztust hordozta minden tetteiben”. Hazánk ezeréves fennállása alatt a külső viharokat kiállta. Emberi ésszel szinte felfoghatatlan, hogyan maradhattunk meg. Petőfivel együtt mondhatjuk: „Isten csodája, hogy még áll hazánk”. De minden Szent István ünnep az önvizsgálat is. A XIII. századi kalocsai székesegyházból való az a kalocsai király-

fej, vörösmárványszobor, amelynek eredetije a Nemzeti Galériában látható, amelyről sokan azt tartják, hogy Szent István királyt ábrázolja.

Kétszáz évvel Szent István halála után úgy élt már a magyar nép emlékezetében, hogy egy olyan szoborban mintázta meg, amely markáns vonásaival, vizsgáló tekintetével kérdőre vonja a későbbi magyarokat. Ilyenkor katolikus templomainkban felhangzik az ének: „Hol vagy István király, téged magyar kíván”, de meg is fordíthatjuk, hol vagytok magyarok, titeket Szent István kíván. Jézus tanításában hallunk egy-egy ország meghasonlásáról is. Szent István korától kezdve mindig voltak Koppányok és Vataók, akik a pogányságot hirdették és a belsőleg pusztítottak.

Egy ideje nagyfokú belső meghasonlás és gonoszság pusztítja országunkat, amelynek kézzelfogható jele a nép fogyása, életerejének alább hanyatlása. Az első kérdésünk lehet önmagunkhoz, amit egykoron a király felkenésekor így Szent István király megkoronázásakor is feltett az esztergomi érsek: Akarjátok-e, hogy fejedelmetek király legyen? A népnek egyhangúlag kellett felelni rá: Akarjuk. Ha ma megkérdeznék a magyar népet, hogy akarják-e, hogy Szent István királyhoz hasonló hitű és jellemű emberek vezessék az országot, akik a keresztény életelveket élék és néphükkel megvalósítják. Vajon kapnának-e kétharmados többséget? Szent István egyértelművé tette törvényeiben, fiához intézett Intelmeiben, hogy a keresztény hitet meg kell őrizni, az egyház és állam rendjét tiszteletben kell tartani, az imádságot, a kegyességet, az irgalmasságot és a többi erényt gyakorolni kell.

Egyéni élet példájával pedig arra tanított, hogy a családi életet tisztelni kell. Meggyőződéssel hitének tanúságát adta, amelyben benne volt a Szűz Mária tisztelet is. Így épített a sziklára, és ezért halálakor Magyarország Európa jelentős államává lett. Magaéva tette a keresztény életesszéményt, amely szenteket is termelt. Az ezer évvel ezelőtt született Szent Imrét a nyolcszáz évvel ezelőtt született Szent Erzsébetet és több más Árpád-házi szentet. Vajon akarná-e a magyar nép ezt követni? Mert ha nem, akkor minden megemlékezés csak olyan, amelyet a próféták kárhoztattak, a helytelen Isten-tisztelettel kapcsolatban és ez a szentekre is áll: hogy csak ajkunkkal tiszteljük őket (1z 29,13).

SZEPTEMBERI ÜNNEPEK

2. vasárnap: Évközi 22. vasárnap
 3. hétfő: Nagy Szent Gergely pápa, egyháztanító
 5. szerda: Kalkuttai Boldog Teréz
 7. péntek: Kassai vértanúk
 8. szombat: Kisboldogasszony
 9. vasárnap: Évközi 23. vasárnap
 12. szerda: Szűz Mária szent neve
 13. csütörtök: Aranyszájú Szent János püspök, egyháztanító
 14. péntek: A Szent Kereszt felfedezése és a hűséghez
 15. szombat: A fájdalmas Szűzanya
 16. vasárnap: Évközi 24. vasárnap
 17. hétfő: Bellarmin Szent Róbert püspök, egyháztanító
 19. szerda: Szent Januárusz püspök, vértanú
 20. csütörtök: Kim Taegon Szent András áldozópap, Csong Haszang Szent Pál és tsai koreai vértanúk
 21. péntek: Szent Máté evangélista
 23. vasárnap: Évközi 25. vasárnap
 24. hétfő: Szent Gellért püspök vértanú
 26. szerda: Szent Kozma és Damján vértanúk
 27. csütörtök: Páli Szent Vince áldozópap
 28. péntek: Szent Vencel vértanú
 29. szombat: Szent Mihály, Gábor, Rafael főangyalok
 30. vasárnap: Évközi 26. vasárnap

Szent István a hit megőrzését tette az első helyre, mert a hit a felnőtt emberről az üdvösségre elkerülhetetlenül szükséges, nélküle nem lehetünk kedvesek Isten előtt. A hit ad erőt a keresztényi életre, a reményre és a szeretethez, az újrakezdeshez és a hűséghez. Magyar népünk a népszámlálás alkalmával több mint 75%-ban valamely keresztény felekezethez tartozónak vallotta magát, s biztosan talán vannak sokan olyanok is, akik ezt nem merték megvallani, de nem Isten tagadók. Ez a hit azonban csak akkor igazán értékes, ha életformává válik, és az áldozatokat is vállalja. Sok honfitársunk pedig úgy él, mintha Isten nem létezne. Abban a világban, ahol nincs jelen az Isten fölborul az erkölcsi rend.

Szent István számára magától értetődő volt az élet szentsége, és az ezt védő isteni parancs megtartása. Törvényeivel azokat is büntette pénzbírsággal és börtönnel, akik véletlenül embert öltek (I. könyv, 14.). Az erkölcsiség sarkalatos pontja az élet védelme és szentsége, ezért Szent István vizsgáló tekintete előtt állva szegyenkeznünk kell, mert a születendő emberi életet nem védjük, az elmúlt fél évszázadban 6 millió magzat életét oltottuk ki. A családok széthullása, gyermekek nem vállalása mindannyiunk előtt fájdalmasan ismert jelenség. Városainkban járva megyőződhetünk arról, hogy sokkal kevesebb gyereket vezet a szülővel találkozunk, mint kutyát sétáltató emberrel. Az egyre kevesebb fiatal, aki rendszeresen a jövő reménye nem kapja meg azt a gondoskodást, amit Szent István fiának megadott.

Ő nemcsak tanított, hanem nevelte és neveltette fiát. Örök szép példája ennek a hozzá intézett Intelmek. A mai fiatalok nagy része erkölcsi nevelés nélkül nő fel, az iskolában jó esetben oktatják, de inkább csak informálják, ezért könnyebben áldozatul esik a szenvedélyeknek, a bűnözésnek, ami mind fiatalabb életkorra húzódik le. Az ilyen fiatalok lelkiállapota egyre beteges, amit követ a testi betegség a velejáró depresszió és kilátástalan lelkiállapot. Szent István király még az idegeneknek is helyet biztosított országában, mi pedig nem vállaltunk a teljes közösséget nemzetársainkkal, s ezzel megtagadtuk őket, akik saját hibáikon kívül a határainkon túl élnek.

AMIT ISTEN EGYBEKÖTÖTT...

2007. július 14-én **Peschak Günter** és **Filip Anikó** mondta ki a boldogító igent az endrői templomban, és közös életükre áldást kaptak.

2007. augusztus 11-én kelt egybe az endrői templomban **Daniel Stephen** és **Kanó Beáta** (jobb felső kép).

2007. augusztus 18-án **Tárnok János** és **Czikkely Renáta** (jobb alsó) tett hűségkötést Isten oltára előtt.

Isten adjon boldogságot egy életen át mindhárom párnak!

A társadalomlélektan kutató szerint (SOTE) a nemzeti összetartozás a közös erkölcsi rend hiánya pszichoszomatikus betegségeket, halált okozhat. Évente Magyarország Gödöllő nagyságú város lakosságával lesz kevesebb. Azért is nehéz a gyógyítás, mert az elmúlt évek intézmény átalakításai (egészségügy, iskolaügy) sem az embert szolgálták, hanem a hasznot mert mindent pénz irányít országunkban. Az anyagiak kezelésében sem állhatunk meg Szent István vizsgáló tekintete előtt. A jogtudósok szerint a mai időkre is megmaradt Szent István azon törvénye, hogy az árvákat nem lehet kisemmizni (I könyv, 25.).

Mára a magyar nép vált kisemmizetté közbonyonát eltékozolták, az országot eladósították. Magyarországon sújtják a legnagyobb adók az egyre öregebb és betegebb társadalmat. Talán a testvérek azt mondják, hogy pesszimista vagyok, pedig ez a valóság. Mint keresztény ember, érsek mégsem veszem el a reményemet. Ebben segít Szent István életpéldája is. Átélté gyermekei elvesztését, aki reménységének Szent Imrénék a halálát. Sorsa drámai volt, de nem tragikus. Tudta, hogy hova kell segítségért fordulnia. Nagy lelki fájdalmában felajánlotta országát Magyarok Nagyaszonnyának és ezt a felajánlott korona jelképezte. Miért nem Jézusnak? – kérdezhetnénk.

Talán azért, mert lelki rokonságot érzett Szűz Máriával, aki ugyanúgy elvesztette a Fiát, mint ahogy ő is. Szűz Máriának felajánlott ország Jézusé is, mert Mária ott van, ahol az ő Fia van. A mennybe felvételével végérvényesen elválaszthatatlan tőle. Szűz Mária oltalmazónk és tanítónk, aki azt mondja a mai magyaroknak, amit a kánai menyegző szolgáinak: Tegyétek, amit Jézus mond. Ez az örökös feladatunk.

Egy politikusunk szerint: a Magyarok Nagyasszonya levette rólunk a kezét. A multunk arra tanít, hogy áldó, óvó kezét rajtunk tartotta, és ez a mi biztos reményünk a jövőre is. És egy másik kéz is óv bennünket, a közünk lévő Szent Jób. Ez a hit éltet bennünket ezen az ünnepen is. Gyóni Géza, szülőfalum költője, aki evangélikus lelkész fia volt, s az I. világháború alatt szibériai fogságában rádöbbsent a magyar átokra. S protestáns létere egy hosszú imádságot írt a Dicsőséges Jóbhoz, amelyben ezt írja:

„Dicsőséges Jób, ne engedd, ne engedd,
Hogy vak pártosság ép most gyöngítsen meg.
S amelynek híján annyi sebünk égett,
Teremts közöttünk szent, erős egységet.”

Ünneplésünk hamarosan elmúlik, de maradandó hatású lehet, ha megszívleljük az Intelmek figyelmeztetését, hogy rendszeresen imádkozunk. Az imádságból hitet, a hitből reményt, a reményből szeretetet merítünk. A szeretet erősíti a szolidaritást, az ország határain belüli és kívüli magyarok között. Összefogás nélkül széthullunk, a közös szolidaritásban megújulhat kereszténységünk, magyarságunk és akkor remélhetjük, hogy nemcsak múltja, hanem jövője is lesz nemzetünknek. Ámen

Szentek élete

Az oldalt szerkeszti: Sóczó Géza

SZENT MÁRK, ISTVÁN és MENYHÉRT KASSAI VERTANUK

Szeptember 7.

Körösí Márk: * Krizevac (Horvátország), 1588. Grodziecki Menyhért: * Czeszyn (Szilézia), 1584. Pongrácz István: * Alvinc (Erdély), 1582. Meghaltak: Kassa, 1619. szeptember 7.

Körösí Márk a horvátországi Krizevcin (magyarul: Körös) született 1588-ban. 1611-ben, huszonhárom éves korában iratkozott be a római Collegium Germanico-Hungaricumba. Családi neve valószínűleg Stjepinac.

Középiskolai tanulmányait Grazban végezte, ugyanott hallgatott bölcsészetet is. Majd a zágrábi egyházmegye papnövendékeként került Rómába, ahonnan pappá szentelését követően 1615-ben tért haza. Rövid körösi tevékenysége után Pázmány Péter érsekprímás fölfigyelt rá, és

meghívta előljárónak az Oláh Miklós prímás által létesített nagyszombati papnevelő intézetbe. 1618-ban már esztergomi kanonok, komáromi főesperes, valamint a káptalan Széplakon levő birtokának uradalmi igazgatója. Itt is kapcsolatban maradt nevelőinek és tanárainak szerzetesrendjével, a jezsuitákkal. Széplaki jószágigazgatósága idején részt vett 1619 júliusában azon a nyolcnapos lelkigyakorlaton, amelyet Homonnán tartottak, s amelynek végén későbbi vértanútársa, Grodecz Menyhért letette szerzetesi fogadalmát. Menyhért, családi neve Grodziecki, a sziléziai Czeszynben született - a galíciai Grodekból származó - lengyel családban, valószínűleg 1584-ben. Gimnáziumi tanulmányait Bécsben végezte, majd 1603-ban Brünnben (ma Brno) belépett a jezsuita rendbe. Teológiai tanulmányait Prágában végezte, ahol 1614-ben kinevezték a Szent Vencel-kollegium igazgatójává. 1618-ban beosztották tábori lelkésznek a kassai helyőrség német és különféle szláv anyanyelvű katonái mellé.

István az ősi szentmiklósi és óvári Pongrácz-család sarja. Ez a család már a 13. században szerepet játszott az akkori Észak-Magyarország történetében. 1582-ben született az erdélyi Alvincen. Középfokú tanulmányait Kolozsvárott végezte a jezsuiták kollégiumában. 1602-ben lépett be a brnói jezsuita novíciátusba, ahol együtt volt Grodzieckivel. Klagenfurt, Laibach (ma Ljubljana) és Graz következett ezután. 1615-ben került Homonnára a jézusársasági kollégium tanárának és hűtszónoknak. Kassára őt is 1618-ban küldték, nemcsak a helyőrség magyar ajkú katonái, hanem a csekély számú katolikus egyházközség lelképásztornának. Érkezését megelőzte a híre: homonnai működése annyira sikeres volt, hogy Alvinczi Péter, Kálvin híveinek híres kassai prédikátora fölpanaszolta, hogy „amíg ez az egy jezsuita él, addig felekezettünk nem remélhet nyugtot”. Bethlen Gábor erdélyi fejedelem támadása 1619 augusztusában Sárosban találta Pongráczot, aki késedelem nélkül Kassára sietett. Ide menekült Bethlen vezérének, Rákóczi Györgynek hadai elől Körösi Márk és Grodziecki Menyhért is.

Midőn Rákóczi hajdú szeptember 3-án a város falai alá érkeztek, Dóczi András császári főkapitány kevés katoná-

jával kilátástalannak látta a harcot, tekintettel a város protestáns vezetőségére. Másnap létrejött a város átadásáról szóló szerződés, melynek az volt a kikötése, hogy senkinek, se a katolikus híveknek, se a papoknak nem esik bántódása. Szeptember 5-én bevonultak a hajdúk a városba, és tüstént fölruzták a megállapodást: Dóczyt bilincsbe verték, s elhurcolták Erdélybe. Rákóczi meghagyta, hogy a három papot tartsák szigorú házi őrizetben. Kétnapi éheztetés után megpróbálták hittagadásra bírni őket.

Eperjessy István, a sekrestyés vallomásából tudjuk a következő részletet:

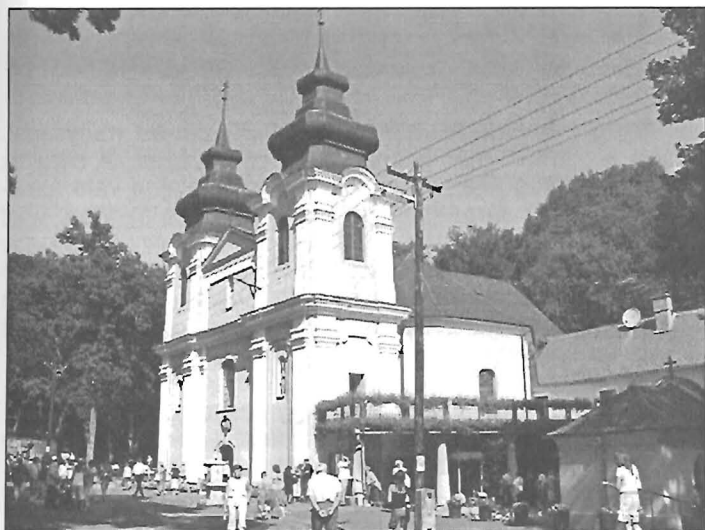
Rákóczi először Körösit akarta megtörni. Előkelő emberekből álló küldöttséget menesztett hozzá, melynek szónoka arra kérte, pártoljon át Bethlenhez, tagadja meg hitét, kövesse Kálvin vallását, ez esetben nemcsak szabadságát nyeri vissza, hanem megkapja a széplaki apátság birtokait is. A csábítást végig kellett hallgatnia Pongrácznak is, aki így szólt a vesztegetőhöz: „Úgy látszik, az ördög ábrázatát viseled, mert annak feladata az emberek Krisztustól és az Anyaszentegyházról elszakítani. Távoz hazugságaidal, te csalárd ember!” De megfelelt neki Körösi is: „Értem, mit akar Rákóczi, és mit a főrendek. De a széplaki jószág se nem az enyém, hogy valakinek elajándékozhasam, se nem az uraké, hogy tőlük elfogadhassam; annak minden jussa az esztergomi káptalannál vagyok. Ami pedig vallomását illeti, mondd meg Rákóczinak: „Inkább kívánok ezerszer meghalni, mintsem hogy ezzel az elhajlással híremet és lelkemet pokolra vessem.” Tudja meg, vannak a római ekléziában, kik gyönyörűségesnek tartják Istenért meghalni. Tudja meg, vannak az esztergomi káptalanban férfiak, akiknek szokásuk nagy dolgokat cselekedni s el is szenvedni.” Így állta ki az első próbát; utána mindhárman térdre borultak, és Te Deum-ot énekeltek.

A sikertelen megvesztegetési kísérlet után 7-én, éjjeltájban ismét rájuk törtek, és válogatott kínzások után Márkot és Menyhértet lefejezték, Istvánt pedig halottnak véelve egy közeli szennygödörbe vetették, s mellédobták a másik két vértanú testét is. Elvonulásuk után Eperjessy István, a három pap házikápolnájának sekrestyése, István atya nyöszörgésére lett figyelmes. De nem tudott rajta segíteni, mert maga sem merte elhagyni a házat, és Hoffmann tanácsos, akihez Pongrácz atya tanácsára fordulnia kellett volna, szintén áldozatul esett a martalócok kegyetlenségének. Így húszórás kínlás után István atya is meghalt.

Az első, akinek sikerült méltóbb helyre hozatni és eltemettetni a 3 vértanú holttestét, özvegy Gadóczy Bálintné volt. Fél év elteltével Bethlen és a királyi Magyarország képviselői ugyanabban a házban folytatták a béketárgyalásokat, ahol a három vértanút megkínnozták. A befejező diszlakoma után az erdélyi fejedelem táncra kérte föl Forgách Zsigmondnak, a királyi nádornak a feleségét, Pálffy Katalint. Ő azonban csak azzal a föltétellel volt hajlandó táncolni Bethlennel, ha kiadatja neki a három pap holttestét. Ez megtörtént, és a hitéről meg nem feledkező asszony piros selyembe burkoltatta a drága ereklyéket, amelyeket előbb a birtokán levő sebesi templomba, majd a hertneki várba vitetett. 1635-ben szállította innen a nagyszombati klarissza zárda templomába. E rendháznak ugyanis leánya, Forgách Mária volt a főnöknője. Miután II. József föloszlatta a klarisszákat, Batthyány primás engedélyével 1784-ben a nagyszombati Szent Orsolya-rendi apácák templomába kerültek a holttestek és fejereklyék.

Boldoggá avatásuk eljárását még 1628-ban indította el Pázmány Péter bíboros, de csak Szent X. Pius pápa engedélyezte nyilvános tiszteletüket 1905. január 15-én, népes magyar küldöttség jelenlétében. II. János Pál pápa szlovákiai látogatása alkalmával 1995. júliusában szentté avatta őket.

SZENTKÚTI BÚCSÚ

Nagyboldogasszony napján augusztus 15-én mi is útra keltünk, hogy részt vegyünk a Mátraverebély-Szentkút fő bú-

templomba, hogy a Szűzanyát köszöntsük, és imát mondjunk szeretteinkért, községünkért és hazánkért.

A templomból mikor kijöttünk, a szentgyónás elvégzéséhez sorakoztunk, az erre a célra kialakított udvaron. Fél 11-kor helyet foglaltunk a szabadtéri oltár előtt, és kezdődött az ünnepi szentmise.

Az ünnepi szónok is azt hangsúlyozta, hogy az otthonmaradtakért is imádkozunk, a Szűzanya áldása mindenkihez szól. Segítségét kérjük bajban, betegségben, és ne hangoztassuk, hogy csapást mér ránk bűneinkért. Ez így nem igaz, mert a bűnösöket is szeretettel várja, hogy lelkileg megújulhassanak. Azért jöttünk ide, hogy lelkileg feltöltődve mi is a Szűzanya gyermekei legyünk.

A szentmise végén, a körmeneten is részt vettünk, majd kegytárgyak vásárlása következett, hogy egy kis emléket vigyünk az otthoniaknak.

Igazán szép lelki élményben volt részünk, amelyre sokáig emlékezni fogunk.

A hosszú úton újra énekelgettünk, és az élményekről beszélgettünk. Ót órára haza is értünk, így a 6 órás szentmisén aki tudott ottmaradhatott. Reméljük, jövőre is találkozunk! Deo gratias!

Hanyecz Vencelné

csünnepén. Hunyiaiak és endrődiek összefogásával sikerült egy nagy buszt lefoglalni, ami megtelt hívekkel. Reggel 5 órakor indultunk, hogy biztosan oda érkezzünk a fél 11-kor kezdődő ünnepi misére. Az idő kedvezett, mert már korán reggel is kellemes volt a hőmérséklet.

Az úton rózsafüzért imádkoztunk és Mária-énekeket énekelgettünk, majd beszélgettünk. Mikor odaértünk, egy szerzetes atya fogadott bennünket, és felhívta a figyelmünket, hogy az otthon maradottakért is imádkozunk. Lelki intelmei igazán kellemesen hatottak ránk. Utána bementünk a

Endrőd néprajza

Rovinytűtő Önkormányzat

Tisztelt Olvasó!

A nyári szezon végén, múzeumunk élete lecsendesedik. Ebben az időszakban kerül sor a nyári gyűjtések feldolgozására, illetve a kiállítások és dokumentumok rendezésére.

Amint pakolgattam a feldolgozásra váró iratanyagot, akadtam rá egy megsárgult papírmappára. Kinyitva, még régi stencilezett, írógéppel írt írásköteget találtam. Beleolvastva tapasztaltam, hogy egy 1977-es ásatás naplójának másolatát tartom a kezembem. Az ásatás még az 1970-es évek nagy régészeti feltáró hullámának időszakából való, mely Endrőd külterületén folyt. Sajnos a napló írója ismeretlen.

Ebből a naplóból idézek egy érdekes részletet.

„Ásatási napló
Az Endrőd /Békés megye, szarvasi járás/
39. számú topográfiai lelőhelyen,
a Szujókereszt, Katona Imre tanyájánál
1977. IX. 6-23. napjain végzett ásatásról.

A lelőhelyen 1975-ben Makkay János topográfiai szondázó ásatása során tárta fel az I. szelvényt, 1976-ban ugyanő a II., III. és IV. szelvényeket. Jankovich Dénes és Szőke Béla Miklós 1976-ban az V., VI. és VII. szelvényeket. A munkák során a Kőrös kultúra településjelenségei és leletanyaga, továbbá szarmata kori. Honfoglalás- és kora-árpád-kori sírok kerültek elő, és egy kora bronzkori kurgán központi sírja. Elsősorban a honfoglalás- és kora-árpád-kori sírok helyzete tette szükségessé az 1977. évi feltárásokat. Ugyanis 1976 nyarának végén a termelőszoövetkezet talajlazítást végzett, amelynek során a felszint 60-65 cm mélységig, acélelkekkel teljesen átforgatták. Azok a sírok, amelyek e mélységbe, illetve e fölé estek, a munkának áldozatul estek. Célunk 1977-ben az volt, hogy még a következő mélyszántás előtt /amely 1977 őszén történt meg /, lehetőség szerint annyi sírt tárjunk fel, amennyi alapján a temető időrendi helyzetét komolyan meg lehet határozni.

Így 1977 szeptemberében a Békés megyei régészeti topográfia 2. kötetének munkái keretében végeztünk újabb feltárást. Ekkor a VIII-XIV. számú szelvényeket tártuk fel, amelyek az 1976. évi V., VI. és VII. szelvények mellett helyezkedtek el. Az 1975-ben az 1-4. számú sírokat tártuk fel, 1976 szeptemberében az 5-7. számú sírokat, októberében a 8-16. számú sírokat, és most a 17-81. számú sírokat.

1977. szeptember 6. kedd

Az 1976. évi V. és VI. szelvények folytatásában, tőlük északra kijelöljük a VIII. szelvényt, amelynek hossza 25 méter, szélessége 3 méter. Ezzel egyidőben a VIII. szelvénytől keletre és nyugatra is kijelölünk két-két területet. 15-15 méter szélességben, a további szelvények helyeként. Az első napon a VIII. szelvényben két ásónyom mélységig haladunk. Leleteket és jelenségeket egyelőre nem találunk, csak a Kőrös kultúra szörványos, a bolygatott rétegben lévő edénytöredékeit.

1977. szeptember 7. szerda

A VIII. szelvényben újabb két ásónyom

mélységet haladunk, elérjük a 80-85 cm-es mélységet. Ezen a szinten már jelentkeznek csontvázak. A sírfoltok a humuszréteg alján jelentkeznek, az altalajba való átmeneti rétegben, sárgásszürke, kemény rögös földben, ahol a sírfoltokat igen nehéz megfigyelni. A 18. számú sír egy gyereksír, amelyet a 2. ásónyom ásásakor a szelvény déli végében találtunk meg. A sír egy gyereksír volt, 50 cm mélységben feküdhettek, és vázrészeinek egyes darabjait sikerült megmenteni.

A szelvény északi végében a 2. ásónyom feltárása után, tehát 45-50 cm-es mélységben egy keskeny, 45 cm széles. ívelt árok foltja rajzolódott ki. Ez félkört alkot, a szelvény északnyugati sarkától a szelvény közepe irányába, ott elfordul délnyugat felé, majd elhagyja a szelvény területét. Az árkot egyelőre nem bontjuk ki, de valószínűnek látszik, hogy egy sírt vesz körül. Egyébként a szelvény eme részén még 50 cm-es mélységben is fekete föld van, amelynek oka részben az lehet, hogy ezen a részen ér véget a kurgán északi lába. Azaz e részen volt valaha a kurgán testét körülvevő árok, ahonnan a kurgán földjét fölhalmozták. Az erózió visszateremtette ezt a részt, de így megvastagodott a kimélyített altalaj feltöltése, az altalaj fölötti humusz, amely itt sűrű, rögös földből áll. A félkörös árok teljes kibontásához a szelvénytől nyugatra levő területet kell feltárni

A 20. számú sír a szelvény déli végében volt, szintén gyereksír. Tájolása megközelítőleg É-D. Mivel a sír humuszban volt, a feltárás előtt a koponyája megsérült. Sírfoltot nem tudtunk megfigyelni, leletek a sírban nem voltak.

1977. szeptember 8. csütörtök

Még az előző nap több sírfoltot észleltünk, néhányuknál a csontok is előbukkantak. Ezek közül a mai napon a következő sírokat tártuk fel:

A 21. sír a szelvény déli végében került elő. K-NY tájolású, a szelvény keleti falánál rá kellett bontanunk. Sírfoltot nem tudtuk megfigyelni, a váz csontjai viszonylag jó állapotban voltak.

A 22. sír egy gyereksír, amely viszonylag nagy mélységben, 90 cm-re került elő. Kissé bolygatott volt, de ezt rágcsálók járatai okozták. Melléklete nem volt.

A 23. sír esetében sírfoltot is meg tudunk figyelni. A koponya fölött pár cm-re egy bronz S-végű hajkarika volt. A váz csontjai jó állapotban voltak. A sír fölszedése után derült ki, hogy a sír alatt, tőle kissé északabbra egy további sír volt, ez a 25. sír. A kettő helyzetéből világos, hogy sa 23. sírt temették a 25. fölé. A 25. sír feltárását a mai napon fejeztük be...”

BICYCLE-TECHNIKA

Elektromos KERÉKPÁROK, KISGÉPEK,
KEREKESZÉKEK javítása; beépíthető
alkatrészekkel

Hazai fejlesztésű elektromos
háromkerekűek építése

Tel.: 06302690088
snimre@freemail.hu
<http://bicyclotechnika.atw.hu>

Gyoma néprajza

Rovinné Cs. Szabó István

A sertéstartás történeti, néprajzi adatai - II. rész

Az „Aradi Magyar Királyi Ipar- és Kereskedelmi Kamara Jelentései” 1897. évi beszámolójában arról a szomorú tényről adott hírt, hogy a kamara területén (így Békés vármegyében is) négy esztendeje „dül a sertésvész”. A sertéstenyésztésben minden területen nagy a visszaesés. A térség (Arad, Békés, Csanád, Hunyad vármegyék és Arad város területe) sertésállományát szinte teljesen kipusztította a hosszú ideig tartó járvány. Békés vármegye sertéstenyésztésének javításáért igen sokat tett a Békés Vármegyei Gazdasági Egylet. Értesítőjét szakcikkekkel, ezekben szaktanácsokkal minden évben megjelentette. A szarvasmarha- és sertéstenyésztés fejlesztése tárgyában kiadott magyar királyi földművelésügyi miniszteri rendeleteket, ahhoz tett javaslatokat 1884. évi folyamában megjelentette; „...minden sertésnyájtartó társulat (ilyen volt Gyomán a gazdák által szervezett Mirhóhádi Sertéstartó Gazdaság, Alsó-riszi-Nimetyvárosi Sertéstartó Gazdaság), község köteles minden 50 db koca után, melynek egy esztendőstől felfele vannak, egy-egy db félesztendő s koron felüji kant tartani. Használatukat, tartásukat évenként fejelel vizsgálni.” Sajnos a Vármegyei Gazdasági Egylet értesítőjét csak az okszerű gazdálkodást folytató uradalmak vezetői, néhány községi gazdák, s nagyon kevés gazdaember rendeltek meg s olvasta, tanulmányozta, valamint egyúttal gyakorlatban alkalmazta. Gyomán a Felső-riszi, vagy Mirhóhádi Gazdakörben ismertették rendszeresen a gazdálkodással kapcsolatos szakcikkek, tudósításokat. A gazdasági egylet szakemberei szerint rendkívül nagy károkat okozott a gazdáknak s így a vármegyének, az egész országnak a sertéstenyésztés elhanyagolása. Közélelmezési szempontból ezidőtájt még előkelő helyen állt a sertészsír és füstölt hús fogyasztása. A sertéstartás a legszorosabb összefüggésben állt a tengeri- (kukorica) és árpa (takarmányárpa) termesztéssel, vagyis ezeknek a növényeknek a termesztési színvonalá nagyban befolyásolhatja a gazdák sertéstartásának jövedelmezőségét. Az 1880-as évektől megindult a hízott sertések nagyobb mérvű kivitele Ausztriába, majd a Német Birodalom felé. Ez a gazdákat a sertéstenyésztés felkarolására ösztönözte. Gyomán is egyre több tökeerővel rendelkező gazdaember (vagy társulásba szerveződött gazdák) létesített hizlaló telepet (ilyen volt Gyomán a vasútállomáshoz közeli Magtárlapason id. G. Nagy László, id. Papp Zsigmond hízaldája. Fiaik folytatták ezt a tevékenységet egészen

a II. világháború végéig). Különösen a közép- és nagybirtokokon erőteljesen fellendült a mangalicatenyésztés. Az egyoldalú zsírsertéstenyésztésünk 1895-re elérte a tetőfokát. Ausztriában, a Német Birodalomban (jóval kisebb mértékben a Magyar Királyság területén) az ipar felvirágzásával a munkásság millióinak „rohamosan növekedő keresete” lehetővé tette a jobb táplálkozás lehetőségének igényét. Ezekbe az országokba nőtt a sertéskivitelünk, de ezt alaposan visszavetette a már említett sertésvész. A szakemberek erősen javasolták az intenzív (belterjes) sertéstartásra való áttérést, az okszerű takarmányozás, az állategészségügyirrendezeti intézkedések bevezetését, az elhelyezési körülmények javítását, a higiéniai körülmények betartását. Egyenlőre a meglévő extenzív (külterjes) fajták – szalontai, mangalica, s ezek keresztezései - belterjes (intenzív) tartását igyekeztek megoldani. Előttük állhatott a bevált német példa, a külterjes ún. „Deutsches landschwein” (parlagi sertés) belterjes tartásával elért kiváló eredmények. A németek beszüntették az erdei és tartólegeltetést, decentralizálták a sertéstartást az egyes gazdák udvarára a tiszta-vérű (angol) húsértékekkel végeztek keresztezéseket. Magyarországon ez a fajtaátalakító keresztezés, fajtaváltás igen későn, az 1920-as években, Békés Vármegyében az 1930-as években indult meg. Így aztán még az 1920-as-1930-as években sem tudunk Magyarországon pontos adatokat arról, hogy mennyi az ország sertésállományából a zsír-, illetve a húsjellegű fajta. Az 1930-as évekre egyre több középirtokon, uradalomban vezettek házi törzskönyvet, tenyésztési és termelési feljegyzéseket. Sőt egyes gazdáknál sem ritka az ilyen tevékenység. Megalakult a „Mangalicatenyésztők Országos Egyesülete”, valamint a „Húsértéstenyésztők Országos Egyesülete”. 1926-ban egy közel alapos felmérés szerint az ország sertésállományának 5,8-6,5 %-a húsértés jellegű. A vármegyei Állattenyésztő állomások (a későbbi Megyei Törzskönyvezési Felügyelőségek elődei) által hitelesített tenyésztési, termelési adatok szerint a törzstenyésztetek katalógusában tiszta-vérű húsértéstenyésztés (yorkshire, berkshire, cornwall, lincolnshire) csak a Dunántúlon van. A Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara felmérése szerint a kamara területén élő sertésállományt csaknem kizárólag a „manga-

lica-zsírsertés” képezi. Megállapítják hogy a sertéstenyésztés- és tartás fejlődése elsősorban az értékesítési viszonyok függvénye. A sertésfajták ismertetését előbb az „Ósi fajtákkal” kezdem. A szalontai ősi magyar fajták húsértés tartották. Nagy testű, erős csontozatú, némely kanok „bornyú nagyságúra megnöttek”, veresbarna, vadas szőrű vót. Nagy tenyésztéket képviselő állománya volt a geszti uradalomnak, a borosjenői Tisza uraknak. Az 1855. évi párizsi, majd az 1873. évi bécsi világkiállításokon I. díjat hoztak haza. A francia gazdák körében nagy érdeklődést keltett a fajta, kisebb kan- és kocacsoportokat megvásároltak. Nagy hátránya volt ennek az ősi konszolidált fajtának gyenge szaporasága, lassú fejlődése (a mangalica átlag 4-5 db). A teljes kifejlődéshez két esztendő kellett. Húsa rostos, szálkás (kiváló szalámi alapanyag), szalonnája ízletes, tömött, kemény. 1855-ben Szalontai disznónyáj van Köröstarcsán. Gondör szőre lehet meggyiros, de van köztök keselyszőrű is, nagy konya fülű, ezeknek lábaik térgyen alul szökések. Békésen is a vásáron ilyenek fordulnak meg, „veres kan, veres ártány, piros koca, barnás szőrű kocasüldő, esztendő fecskehasú (ennek fehéres szőrű a hasaajja)”. Dobozon „langveres” színű, három árnyalatban tartották a szalontait, némeknek meggyirosba hajlott a színe. „Csura füle” az orra hegyéig ért. Fűzesgyarmaton ezeken felül fekete színűt is ismertek, de nem ritka a szürke színű (pernyeszínű), ordasszőrű, Gyomán is uralkodó volt a szalontai jelleg. 1801-ben nagy piros ártány disznót hajtott ... a túri vásárra, aztán írva van 1853-ban veres fecskehasú, fekete fecskehasú, veres szőrű, vad szőrű...egy piros két hónapos kan malac elveszett”.

Cs. Szabó István

Gresó Lénárt tanár verse

Virág

A magot elvetve serken a szunnyadó élet,
A Földből kibúvik, nő és újjá éled.
Eső és Nap táplálja, Védő-kéz óvja,
Így válik felnőtté az élet vándora.
Növekszik, virágzik, magvait hullatja,
Szirmait pergetve bókol, párját kutatva.
Neki nincs társa, önmagát szaporítja,
Magot szór, majd pusztul. Ez az Élet-útja.

KÉPEK

AZ „ENCI”

ÜNNEPSÉGRŐL II.

HÍREK A KÁRPÁT-MEDENCÉBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

Oláh vagy tápos?

Évekig létezett a magyarországi és a romániai magyarok között az a kommunikációs szakadék, hogy ha szóbeli sértegetésre került sor, csak álltunk egymás előtt, mint a kukák, és jobb híján egymás anyját szidtuk.

Eme „cultural gap” origójaként határozzuk meg azt a momentumot, amikor a nagy rendszerváltozások után minket, erdélyi magyarokat románként, vagy még rosszabb: oláhként kezdtek emlegetni.

A december 5-i kettős állampolgárságról szóló népszavazás

csak erősítette az erdélyi magyarok „oláhként” való negatív sztereotipizálását. Az ország-PR csak ráerősített erre: a magyarországi óriásplakátokon hülye baromarcú magyar család játszott a hülye baromarcú erdélyi magyar családot.

Az oláh olyannyira bekerült a köztudatba, hogy az erdélyi magyarok egy része dühből inkább azt mondta, hogy százsor inkább oláh, mint magyarországi. Olyan pesti tahók mondták erdélyi doktorandus magyar irodalom szakértőknek, hogy oláh, akik szerint Arany Jánosról az aranyköpést nevezték el, Jókairól pedig annyit tudtak, hogy van egy ugyanilyen nevű bableves. Lépni kellett. Tisza Kata könyvet ír erről Magyar Psycho címen, de ennek társadalmi hatása elhanyagolható.

Egy ismerősöm kitalálja, és a régi ódákhoz hasonlóan állandó jelzőként társítja a magyarországiakhoz, hogy „baromarcú”.

Baromarcú magyarországiak. Jól hangzik, de nem ragad meg. Nem elég fülbemászó. És ezután következik a katarzis. A december ötödikét követő első nyáron hallottam először, magyarországi magyarokra utalva, azt a kifejezést, hogy „tápos”.

Megkérdeztem, honnan ered a kifejezés, mondták, hogy nem tudják, ők is csak hallották. Jelentése valahol a „mű”, „nem eredeti” és a „mesterséges módon feltáplált csirke vagy egyéb háziállat” között keresendő. Ez az, gondoltam.

Nagyon hamar elterjedt, a magyarországiak is megtudták, hogy mit jelent, és hogy nem feltétlenül pozitív jelentést tartalmaz. Ők is használják védekező mechanizmusként: „tudom, hogy ti azt hiszitek, de mi nem vagyunk táposok”.

Szuper. Elég a kulturális szakadékokból, 2007-ben immár egyenértékű félként tudunk vitázni, frusztrációmentesen.

Valahogy így:

- Te hülye oláh!
- Te hülye tápos!

Végre kommunikálunk.

Bálint Ferenc
Forrás: <http://maszol.ro>

Nagyboldogasszony napja Máriaradnán

Hol voltak a magyarok?

Arad – Nagyboldogasszony napján a máriaradnai kisbazilikában 11 órakor kezdődött háromnyelvű ünnepélyes szentmise msgr. Roos Márton temesvári megyés püspök celebrálta. Szentbeszédét a szent szűznek, Máriának, Krisztus édesanyjának ajánlotta – mint mondotta, a boldogságos Szűzanyának Isten hívó szava iránt tanúsított fogékonysága, a szenvedésben bizonyított állhatatossága mindnyájunk számára példaértékű lehet a hit gyakorlásában, mennyei szentatyánk követésében.

A körmenet a középső lépcsőn vonult le, elől a feszületet vivő fiatalokkal, őket a baldachint egymást váltva tartó nyolc, díszgyeget ruhás tűzoltó követte, közöttük az oltárszentséget ezúttal is msgr. Roos Márton megyés püspök hordozta körbe a hívek sokasága előtt. Mindnyájan énekeltek, közös imával adóztak a boldogságos Szűzanyának.

A templom környékén a majális hangulat, a vásári jelleg ezúttal sem maradt el, az

árusok sokasága mű-kegytárgyakat, szentképeket, különféle színű gyertyákat, játékokat és minden elképzelhető vásárfiát kínált. A kegyhelytől távolabb ezúttal is vidámak voltak a különféle sütődék, főzdek, ahol mititjére és sült húsrá nagy tömegben itták az üdítőt, a sört.

A krónikás azt mondhatná, szokásos Nagyboldogasszony-napi búcsúünnepség résztvevője volt, ha nem kerítette volna hatalmába a hiányérzet. Az eddigi ünnepségeken ugyanis rengeteg ismerőssel, régióbeli magyar zárandokkal találkozott, ezúttal azonban idegenek között ögyelgett, ismerőssel, magyarral csak elvétve beszélhetett, a szentmise magyar részein felhangzó magyar ima moraja nem volt erősebb a németnél, amiért aggódó gondolatok fogalmazódtak meg benne: ha így folytatjuk, néhány év múlva egyik legbensőségebb, legszebb ünnepünket, a máriaradnai búcsújárást hanyagságunk, érdektelenségünk folytán teljesen átengedjük az idegeneknek. Mert mi, magyarok nyaralni, kirándulni és milliányi okból bejárjuk a világot, ahol azonban sem Istent, sem a lelki békénket nem találjuk. Ahol viszont találkozhatnánk velük, a templomban, a kegyhelyeken, oda nem járunk el.

Balta János
forrás: <http://www.nyugatijelen.com>

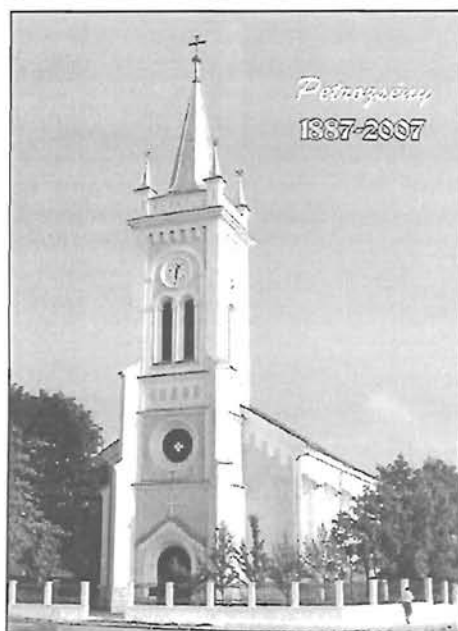
És mégis van remény...

Magyarok ezrei minden nyáron felkerekednek Erdély szépséges tájait. Ismert célpontjaik: Székelyföld, Szatmárnémeti, Kolozsvár, Székelyudvarhely, Csíksomlyó, stb.

Valahol a messzi távolban mégis létezik egy igen szép hely, mely az odautazó turista számára csodálatos tájakat rejteget, és amely csak újra felfedezésre vár. Dévától 90 km-re délkeletre fekszik Zsil-völgye. Egy csodálatos hegyekkel szegélyezett medence. Ez a hely nemcsak a természeti szépségeiért ismert, hanem azért is, mert itt magyarok is laknak. Igaz, hogy kevesen, de vannak.

A Zsil-völgye a középkori Magyarország dél-keleti részén terült el. Első létező írásos feljegyzés a tájegységről is közös múltunkra utal. Ulászló, Boemia és Magyarország királya Kendefy Mihálynak, hátszegi bárónak, két települést adományoz a Zsil-völgyéből, mintegy jutalmul a törökök elleni háborúban tanúsított vitézségeért. Az ezt követő évszázadokban a térség jobban és jobban benépesedett. A XVII. század elején megalakul Petroszény község 233 lakossal. A vidék igazi fejlődését az elkövetkezendő időben a bányászatnak köszönheti. 1840 körül megkezdődnek a geológiai felmérések és a vidék szénkészleteinek a feltárása. A Piski- Petroszény vasútvonal megépítésével a környék az ország egyik legfontosabb bányaközpontjává alakult.

Az itt élő magyarok számára római katolikus templom is épül. 1871-ben önálló plébániát szerveznek a rohamosan növekedő hívek számára. 1886-87-ben templomot építenek, az idén ünneplik tehát a templom építésének 120-ik évfordulóját. Természetesen, ahol templom épül, és ahol egy új közösség kezd el létezni, ott iskolára is szükség van. A Mellersdorf-i ferenc-rendi nővérek 1893-ban letelepednek a városban. A nővérek 6 elemi osztályú iskolát alapítanak, melyet 1905-ben polgári iskolává fejlesztnek. Az iskola vezetése mellett a nővérek kiveszik részüket a betegek ápolásából is. 1919-ben megnyitják a fiúiskolát is, majd 1920-1928 között vezetik a polgári fiúiskolát is. Amit a nővérek áldozatos munkával értek, azt a kommunista rendszer egy tollvonással romba döntött. 1948-ban államosították az iskolát. A magyar iskola, igaz egy

román intézmény részeként, tovább létezik és áldozatos pedagógusainak köszönhetően a magyar diákok képzését biztosítja. A kommunizmus és a román beolvasztási tendenciájának köszönhetően, lassan a magyar iskola sorsa is megpecsételődött. Egyre kevesebb szülő, félelemből vagy éppen más okok miatt nem íratta gyermekét magyar iskolába. A rendszerváltozás után az iskola helyzete a gyerekek hiánya miatt válságossá vált a Zsil-völgyében. 1995-ben a gimnáziumi szintű oktatás megszűnik, és így a magyar tanulni akaró diákok más vidékeken kell folytatniuk tanulmányaikat.

A mostani magyar diákok számára létesült a Jézus Szíve Gyermekközpont, mely folytatni kívánja a Zsil-völgyi oktatás hagyományait. A nemrég indult iskola növendékeinek száma évről évre gyarapszik reménnyel töltve el az ott lakók szívét.

Petroszény és Zsil-völgye természeti szépségeit is az odajáró turista megcsodálhatja. A tájak több túrázási lehetőséget kínálnak. A magyar vendégek számára egyik legfontosabb hely amelyet meglátogathatnak, a hajdani Osztrák-Magyar Monarchia határvonala. Petroszényből több útvonal

vezet a közeli turisztikai zónák felé, amelyek nyáron és télen egyaránt sok szórakozási lehetőséget biztosítanak a látogatóknak. A legfontosabb turisztikai látványosságok a következők: A Paring hegység legfontosabb nevezetességei: a Nagy Paring csúcs -2518 m, Cirja csúcs 2404 m, Gilcescu tengerszem 1921 m magasságban. Itt található egy libegő, sípályák sífelvonóval és menedékházak. Számos menedékház várja a látogatókat: - A Rusu menedékház 800 m magasságban, a várostól 11 km-re. Körülötte hétvégi házikók sokasága található, ami további 150 személy szállását biztosítja. - A Testnevelési Főiskola menedékháza 2100 m magasságban - A keleti Zsil-völgyében fekszik 1590 m magasan a „Groapa Seaca” menedékház, 50 férőhellyel. Szórakozási lehetőségek: kellemes kikapcsolódás mellett a téli sportok üzése, vadászat, halászat és sárkányrepülés. A Retyezat hegységben található Románia legnagyobb védett természeti parkja, a Nemzeti Retyezat Park. E természeti parkban közel 80 tengerszem található. - A legnagyobb kiterjedésű a Bucura-tó, 11 ha, 2040 m magasságban van. Ezekon kívül a Zanoaga 1973 m-en, a Galesul 1990 m-en, és sok más tó színesíti a vidék vadregényes jellegét. Menedékházak sokasága várja a turistákat, mint például a Cheile Butii 1039 m magasságban, a Buta 1250 m magasságban, valamint a Pietrele menedékház 1400 m magasan. Évről évre a helyi önkormányzatok arra törekednek, hogy minél jobb szolgáltatásokat biztosítsanak a turistáknak.

Petroszény Megyei Jogú Város Romániában, Hunyad megyében, a Zsil-völgyi medence keleti részén helyezkedik el, 610 m tengerszint feletti magasságban. A város 85 km-re fekszik a megyeközponttól - Dévától -, és 350 km-re a fővárostól, Bukaresttől. Könnyen megközelíthető vasúton és országúton egyaránt. A nagy forgalmú 66 sz. út Tirgu Jiu - Simeria (Piski) mentén fekszik, innen ágaznak fontos turisztikai utak, mint a 66 A sz. út Petroszény - Campu lui Neag és a 7A sz. út Petroszény - Olt völgye felé.

Deák Csaba Zoltán

Folytatjuk..

Paring

Campu lui Neag-i szoros

Az én nagyapám

Az én nagyapám mindenhez ért,
 állandóan munkálkodik, sohasem henyél.
 Fúr, farag és kalapál,
 közben jó történeteket mesél.

Mesélte, hogy ő is volt régen kisgyerek,
 és sokszor nem volt jógyerek.
 Ez a csoda nemcsak velem,
 de vele is megesezt.

Felmászott egyszer az öreg diófára,
 onnan aztán nagy robajjal leesett.
 Elszakadt persze ingje és nadrágja,
 sírt is akkor, na nem sokat, egy keveset.

Nem tört neki sehol csontja,
 csak a fején nőtt egy nagy gundzsa.
 Pszichológushoz senki őt nem hordta,
 édesanyja elintézte rögtön, megpofozta.

Ilyen történetet többet is mesélt,
 és ha ráért citerával halkán zenélt.
 Tátott szájjal figyelttem a kezét,
 Büszke voltam rá, hogy ő mindenhez ért.

Ujházi Aranka

Iskolás leszek

Elmúlt hajnal, reggel van,
 csengettyű hív az oviba.

Óvodába jaj de jó,
 reggelire kakaó.

Marcsi, Lajcsi, Katika,
 barátom mind az oviban.

Ősszel majd iskolába
 együtt megyünk biztosan,

megtanuljuk írogatni, olvasgatni
 kedves kicsi meséim.

Itten hagyom autóim,
 s ebédelői kisszékem.

Elmúlt hajnal, reggel van
 csöngetnek már a suliban.

Igyekszem én nem elkésni,
 inkább járok bringával.

Vigyázok a szép ruhámra,
 nem öntöm le tintával.

Jól tanulok, figyelek,
 tudom is, hogy mi legyek.

Orvos, tanár vagy focista,
 de úrhajós is lehetek.

Ujházi Aranka

A MAGYAR NEMZETTUDAT TÍZPARANCSOLATA

- Magyar! Szeresd a te Istenedet teljes szívedből, minden erődből. Ne felejtse el, hogy az Isten szavunk jelentése Öslélek, öröktől fogva a világmindenséget teremtő lélek, melynek fogalmát egyedül csak a magyar nyelv tudja ilyen pontosan kifejezni, ragaszkodj hozzá minden körülmények között.
- Merjél újból minden igyekezetteddel a magyar nemzet szemléletében élni, gondolkodni, alkotni, minden cselekedeted nemzeti érdekünket szolgálja.
- Tartsd szem előtt, hogy legyen a magyar jövőben minden magyar igaz testvére és minden más népek, elsősorban itt a Kárpát-medencében felebarátja.
- Becsüld meg mindazt, ami a miénk, ami magyar, múltunkkal, történelmünkkel, kultúránkkal kapcsolatos. Ennek ismerete nemzeti tudatunkhoz hozzátartozik, enélkül nem lehetsz jó magyar.
- Boldogulni, alkotni csak közösségben tudsz, elsősorban a családi közösségben, mely minden közösségnek, a nemzetközösségnek is alapja, magva, ezért fontos, hogy a családi közösség szilárd alapokon nyugodjon, mert ha azok felbomlanak, az veszélyezteti egész nemzetközösségünket is. Vigyázz és óvd, mert felelős vagy a családodért.
- Tanuljad, hogy minden nemzet támasza, talpköve a tiszta erkölcs, mely ha megdől, nemzetünk kerül veszélybe. Ennek elkerülése érdekében gyakorold a tiszta erkölcsöt, szeresd a munkát, követve őseink példáját, mely egyúttal magyar testvéreink megbecsülését is jelenti.
- Ha a közigazgatásban vagy egyéb területen tisztséget vállaltál, akár az államvezetésben, kötelességed a nemzet javára cselekedned, minden idegen vagy önös érdek félretételével.
- Kötelességed neked és minden magyarnak ősi magyar nyelvünk tisztaságának megőrzése, a felesleges idegen szavak kerülése. Amely nép elveszti nyelvét, az elvesz.
- Becsüld meg ősi magyar rovásírásunkat, mert népünk olyan ősi kulturális öröksége, amely ma már egyetlen európai népek sincs. Tudd meg, hogy mai latin nagybetűs írásunknak is egyik alapja a székely-magyar rovásírás.
- Hazádnak rendületlenül légy híve, oh magyar! Nemzettudatod adjon erőt, hogy Isten akaratából a nagyvilág bármely részén, a hazában vagy idegenben, emelt fővel, magyarként élhess.

Forrai Sándor

Irodalmi oldal

Balla D. Károly: Három másodpercem

1989. május 5. Nikla. Berzsenyi szülőháza. Hihetetlenül kék ég, pannon ég, a magasban áttetsző fenyérnyi foltok, cirrusok tánca, libbenő fátylai. Megilletődött hallgatóság (írók, költők, versmondók) figyelem- és szeretetáradás a kicsi, törekeny, kilencvenen túli „múzeumőr”, Berzsenyi Piroska felé, aki a nagy költő rokona, leszármazottja. Aztán a melengető napsütésben kanyargó út fel a dombra, a niklai remete sírjához, szétszóródó csoportokban irodalombarátok lassú kaptatása a zöldellő domboldalon. Koszorú, egy-egy szál virág, Himnusz éneklő hangok foszlánya, erősödő szél, s érett férfihangon Berzsenyi üzenete. Ott a sírnál.

Később hatalmas ablakoknál, világos helyiségben nagy asztal, körülötte meghívott vendégek, kisebbségben élő írók, költők. Itthon... Niklán... És a beáradó fényben versek, versek, versek... Egy toloszék mélyéből panaszló szavak, a féltés szavai, jajongása. Erdélyt, székelykapukat, Tamási Aront, Dsida Jenőt, Koós Károlyt, Reményik Sándort, Szilágyi Domokost megidéző-sírató kamaszos fiúhang szárnyalása. 1989 melengető fényeiben... Balla D. Károly fiatal kárpátaljai költő olvasta fel képversét, Székelykapu 1988 címmel, melynek dedikált másolatát most is őrzöm, ahogy felolvasása erejét, intenzitását is.

Egy évvel később vékony kis kötetét, a Sorsomhoz szegezve címűt kaptam meg tőle, ami a Kárpáti Kiadó gondozásában jelent meg. Még később egy a határainkon túli alkotók írásaiból összeállított antológiában találtam rá szimbolikus- metaforikus prózaversére, a Három másodpercem-re. Mint ahogyan az igazán jó műveknek, ennek is több olvasata, síkja van.

Általános, emberi vonatkozása, mely egy alapvető emberi konfliktusról szól, arról, amikor valaki a „lehetetlenre vállalkozik, és sikerül neki”. Szimbolikus értelemben a kárpátaljai magyarság is „lehetetlenre vállalkozott, amikor a sztálini éra retorziói ellenére, a teljes elnyomatás közepette, megpróbálta egyenes gerincét megtartani, és nemhogy nem rokkant bele, hanem akkor, amikor '89-ben, '90-ben immár vállalhatta önmagát, akkor teljes mélységében és szélességében vállalni tudta magyar öntudatát, mert volt neki, és át tudta menteni a lehetetlen helyzet ellenére is.” (Balla D. K.)

Személyes rétege pedig az apjával, apja irodalmi örökségével, tévedéseivel szembehelezkedő fiatal férfi, költő konfliktusa-elszakadása, egy teljesen új út vállalása. De talán a legdrámáibb olvasata az a személyes sors, melyet mozgássérültként, toloszékhez kötve kellett megélnie. „...a történetben egy nyomorék gyermekről van szó, akit a Taigetoszról az édesapja letaszít a mélybe. Azonban ez a jární, fogni, mozogni képtelen gyermek zuhanás közben egyszer csak megtanul repülni. Azalatt a három másodperc alatt, amíg a földre esne, és a sziklákon lenné szörnyű halálát, azalatt megtanul repülni”- segít műve értelmezésében a költő, aki idén töltötte be 50. születésnapját.

Három másodpercem

Három másodpercem volt arra, hogy megtanuljak repülni. Még érezni véltem apám kezének melegét a hónom alatt, amint meglóbal

a mélység felett, mintha még szeretetéből is sejlett volna valami ösztöneimben, pedig már elszakadtam, már elszakítottam

keze melegétől és szeretetétől, már kezdetét vette zuhanásom, a három másodpercbe szorult végtelen, a végtelenné terpeszkedő három másodperc,

ég és föld között,
van és nincs között,
van és lehet között.

Bukdácsolva, örökös forgásomba és pörgésembe szédülve zuhan-tam. Fülemben füttyölt a sebesség, egyre magasabb hangon, egyre magasabban, aszerint, amint egyre mélyebbre értem, egyre magasabban, mert egyre mélyebbre, egyre magasabb, ami egyre mélyebb.

Kinyújtóztattam végtagjaimat. A zuhanásomban szélnek tűnő mozdulatlan levegő belém akaszzkodott. Rugdalóztam, rángatóztam-haszaltan.

Egyre sebesebben hullottam alá a mélybe.

Még két másodpercem volt, hogy megtanuljak repülni. Apám! Apám!- akartam kiáltani, de nyitott számat teletömte a szél, nem szólhattam. Már nem is láttam apámat a sziklafokon, csak szavai- emlékeztem, gesztusaira, keserűségére, amiért nem lehetett rám büszke, szégyenére, „amiért rejtgetnie kellett, riadalmára, amikor megértette, hogy öneki kell kihoznia engem a sziklafokra... De apám kezének melege már kihűlt a hónom alatt, már csak zavarára emlékeztem, ahogy nem mert kezemre nézni sosem, kezemre, a semmire sem valóra, ujjaimra, a fogni képtelenekre, kezemre, a nyomoréokra. Nyomorék kezemre, melyet most, dühömben el akarván lökni magamtól- kiterjesztettem. Vadul kapott belé a szél, csavarta, rángatta, tépázta, de megszünt bukfencezésem:

fejmem az ég felé,
lábam a föld felé,
kezem oldalt,
ég és föld között,
van és nincs között,
van és lehet között.

Észrevettem, hogy bár zuhanok, zuhanásom nem sebesedik.

Még volt egy másodpercem, hogy megtanuljak repülni. Apám! Apám!- kiáltottam volna újra, de hangom már semmiképpen nem érhetett el hozzá, hisz más világ lett az ő világa. Ők mind ismerik a tárgyak tapintását, csak az én ujjaim merevedtek tehetetlen görcsbe minden érintésre. Ők mind másak... vagy talán én vagyok más, és ez az, amit nem tudnak elviselni bennem, ezért zuhanok most örök mozdulatlanságom felé... Megpróbáltam mozgatni kezemet, szél ellenében mozgatni, csapkodni vele, evezni, magam alá hajtani a levegőt,

le - fel,
le - fel.

Zuhanásom lassúbbodott, de közeledett, egyre közeledett a föld, tehetetlenségem sziklabölcsője, s én még mindig vergődtem

ég és föld között,
van és nincs között,
van és lehet között.

Egyre mozgattam a kezemet, a semmire sem valót. Kezem szeretett csapkodni, kedvére volt a le- fel- le-fel ritmusa. Kezem, a semmire sem való, örült a szélnek. Tárgyaktól féltő ujjaim rajongtak a levegőért. Észrevettem, hogy már nem zuhanok. Egy pillanatilag lebegtem

alig a föld fölött,
az eget majdnem elvesztve.

Aztán az örökös le- fel- le- fel emelni kezdett:

fel, fel,
fel az égbe,
a földtől távolabb,
fel, fel,
fel és messze.

Megtanultam repülni.

*

Egy óra múlva alig látszott a Taigetosz.

Ízes Ízek

Szeptember

Szőlős csirke

Egy nagyobb csirke darabjait üvegesre piritott hagymán megforgatunk, majd mellé szemezzük szőlőt (lehetőleg pirosat). Sózzuk, borsozzuk, ráöntünk 1 dl fehérbort. Fakanállal megnyomkodjuk a szőlőszemeket, hogy kieresszék a levüket. Kis lángon puhára pároljuk a csirkét, a maradék levet besűrítjük. Burgonyapürével tálaljuk.

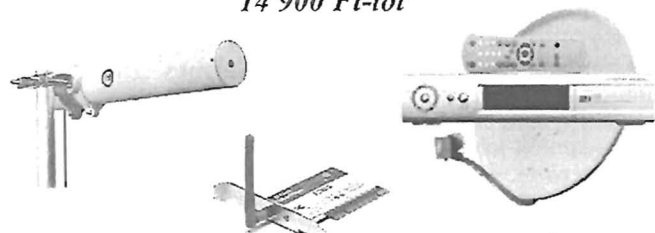
Seidl Ambrus

MŰHOLDAS, FÖLDI ÉS WiFi

antennák

Digitális műholdvevő már

14 900 Ft-tól

UPC Direct

NÉZZÜK A MINŐSÉGET

Széles választékkal és kedvező árakkal várjuk az érdeklődőket.

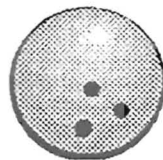
Telex Távközléstechnika

Békéscsaba Gyóni G u. 6. Tel.: 66/442-755

HIRDESSZEN ÖN IS LAPUNKBAN!

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/1. a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit.

Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, díszebéddel összekötött értekezletek, konferenciák, találkozók rendezése mérsékelt árakon lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kívánság szerinti menü elkészítését is vállalja.

Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.800-forintért.

Telefon: (66) 282-048, (20) 9520-243

METÁL STOP KERÉKPÁR ÉS SZERELVÉNY ÜZLET

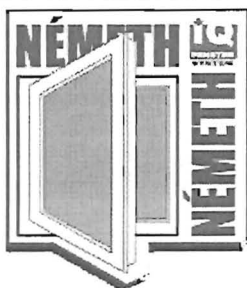
Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz

Tornádó elektromos kerékpárok

Gázkészülékek, kazánok, radiátorok, Csövek, szerelvények

Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek, Háztartási kisgépek, szórakoztató elektronika Szegek, csavarok, zárok, lakatok Fürdőkádak, mosdók, csaptelepek, mosogatók GYOMAENDRŐD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: (66) 386-909

Hitelletőség! Minden kerékpárhoz értékes ajándékot adunk!

Műanyag ajtók, ablakok, téli kertek

Németh Nyílászárógyártó és Forgalmazó Kft.

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1

Tel/Fax: 66/386-328

THERM U X
Építőipari Kft.

5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
(T/F: 66/386-614, 386-226)

Tevékenységeinket piacépes áron kínáljuk

- Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interpan bútorok)
- Építőipari anyagkereskedés
- Építőipari gépek, segédesszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

» SZONDER «

Kereskedelmi és Szolgáltató Kft

Cipőtalpbélés gyártás

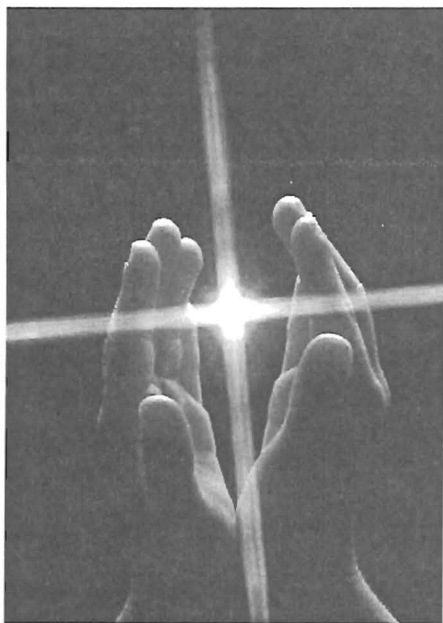
Kéreg forgalmazás

Üzem: 5502 Gyomaendrőd Fő út 81/1

T/Fax: 06-66 386-037

Mobil: 06 20 451 1944

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

„Nem múltak el ők, kik szívünkben élnek:
 Fiába szállnak árnyak, álmok, évek.
 Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
 Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”
 (Juhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg, akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

FARKAS IMRÉNÉ Mészáros GIZELLA, aki Gyomán élt, augusztus 19-én 81 éves korában hosszan tartó betegség után elhunyt. Gyászolják: férje, leánya és szerettei.

VARJÚ ANDRÁS, aki Endrődön élt, augusztus 3-án 77 évesen hosszú betegség után elhunyt. Gyászolják: a Varjú és Salamon rokonok, szomszédok, jó barátok.

Békesség haló poraikon,
 fogadja be őket az Úr
 az Ő országába.
 Az Örök Világosság
 ragyogjon felettük!

Az endrődi Katolikus Központi Teme-
 tőben kriptasírhelyeket lehet vásárolni.
 További információ a plébánián hivatalos
 időben személyesen, vagy a 66/283-940-es
 telefonszámon.

Az endrődi katolikus temetők takari-
 tását, karbantartását támogathatjuk adom-
 ányok felajánlásával:

Készpénzbefizetés az endrődi plébá-
 nián hivatali időben (munkanapokon
 8-12), vagy az Endrődi Szent Imre Egy-
 házköztségért Közhasznú Alapítvány
 számlájára befizetéssel vagy átutalással.
 Számlaszámunk: 53200015-10003231
 Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet.

Az endrődi templomban, a katolikus
 szertartás szerint eltemetett halottak-
 ról 40 évre visszamenőleg, név szerint
 megemlékezünk halálozási évfordulójuk
 napján.

Szép és üdvös lenne, ha a gyászoló
 család, egy éven belül havonta, egy éven
 túl évente szentmisét ajánlana fel elhunyt
 szeretteikért.

Fényképalbum

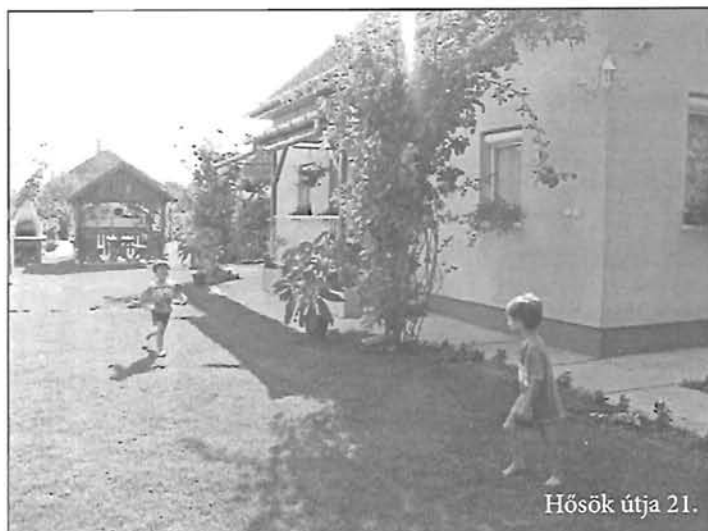
Csernus Mihály apátplébános
 Endrőd, 1936.

Vlagyovits István káplán
 Endrőd, 1926. szeptember 27.

„A TISZTÁBB ÉS ÁPOLTABB GYOMAENDRŐDÉRT” 2007.

Hősök útja 21.

Ugari u. 26.

Tamási Áron u. 23.

Dózsa Gy. u. 24.

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

Szeptemberi ajánlataim:

- szivattyúk, öntözők, tömlők
- szórófejek
- bográcsok, faszén
- növényvédő szerek, műtrágyák
- virágföldek, virágládák, cserepek
- fűnyírók (elektromos, benzines)
- bozótívágók, sövényívágók, ágívágók
- fűrészek, fejszék, kalapácsok
- kerti szerszámok
- külső-belső falfestékek
- olaj- zománc festékek
- hígítók, glett anyagok, csemperagasztók, ecsetek, csiszolók
- barkács szerszámok
- esőruhákat, csizmák, védőkesztyűk
- szőnyegek, lábtörölők, stb.

Várom vásárlóimat!

FARKAS MÁTÉ

Hantokerti u. 14.

Gratulálunk a díjazottaknak és mindazoknak, akik Gyomaendrőd tisztaságáért, ápoltságáért, szépségéért valamit tettek.

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület *

Főszerkesztő: Iványi László * Szerkesztőség címe: 5502 Gyomaendrőd, Fő út 1. Tel., Fax: (66) 283-940 (20) 9457-843 varosunk@gmail.com *

Szerkesztők: Cs. Szabó István, Márton Gábor, Polányi Éva, Sóczó Géza, Szonda István, Várfi András, Várfi Péter *

Felelős kiadó: Vaszkó András * Megjelenik minden hónap első hétfőjén, Interneten minden hónap elsején *

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * HU ISSN 1586-3689 * készült: (70) 566-39-88

Interneten: <http://www.szentgellert.hu> * E-mail: varosunk@gmail.com